

PARADOKS:

Flere elever i gymnasiet – højere karakterer

Samtidig med at mange flere elever tager en studentereksamen, stiger deres karaktergennemsnit en anelse. Det kan lyde som et paradoks, men behøver ikke at være det. Til gengæld siger tallene måske mere om lærernes evner end elevernes ditto.

Hvad sker der med karaktergennemsnittet, hvis vi lukker en bredere del af en ungdomsårgang ind på de gymnasiale uddannelser?

Et umiddelbart gæt kunne være, at det ville betyde et lavere karaktergennemsnit samlet set.

De tørre tal viser dog, at det forholder sig lige omvendt.

Sidste år fik 44.000 danske unge overrakt et bevis på deres studentereksamen, mens der i 2005 sprang 31.000 studenter

ud fra en gymnasial uddannelse. Med andre ord er der sket en eksplosiv stigning af unge på gymnasier og hf.

I samme periode er det samlede karaktergennemsnit steget fra 6,3 til 6,7 for alle typer gymnasiale uddannelser: stx, hhx, htx og hf. (I perioden er der blevet indført en ny karakterskala, men ifølge Ministeriet for Børn og Undervisning er omregningen af de gamle karakterer fuldt ud sammenlignelige med de nye).

Spørgsmålet er, hvordan sektoren har formået at optage så mange flere elever,

uden det er gået ud over karaktererne, som bliver uddelt?

Der er ikke noget entydigt svar på det spørgsmål, viser en rundspørge til personer i og tæt på gymnasierne.

Målrettet undervisning

Indførelsen af den nye karakterskala har en vis indflydelse, gymnasireformen en anden. De færreste mener dog, at højere karakterer er et udtryk for, at eleverne isoleret set er blevet dygtigere. Til gengæld mener flere, at skolerne og de enkelte læ-

rere i højere grad målretter undervisningen og det skriftlige arbejde, og det smitter af på elevernes karakterer.

Claus Nielsen er formand for Dansk lærerforening og arbejder på VUC Nordjylland. Han mener, at det efter reformen er blevet mere tydeligt for eleverne, hvilke mål de skal leve op til for at løse en opgave rigtigt, og hvad de skal præstere til eksamen.

"Før fik de nærmest bare en novelle, og så var det indforstået, at de skulle lave en analyse af den. Nu er det mere eksplicit,

hvad de skal gribe fat i for at løse opgaven korrekt. Vi arbejder meget med at gøre dem bevidste om, hvad de skal gøre for at løse opgaver rigtigt og gå til eksamen. Vi guider dem mere nu," siger Claus Nielsen.

Han mener, at de skriftlige eksamener i dansk er blevet vanskeligere.

"Eleverne skal være mere præcise for eksempel i forhold til genrebestemmelse og målgruppe. De kan ikke bare komme fra gaden og skrive en opgave og få karakteren 7. Men vi er blevet bedre til at træne elevernes skriftlighed, og det kan betyde,

at de klarer sig bedre," siger Claus Nielsen.

Det samlede karaktergennemsnit for dansk på studentereksamensbeviset er steget fra 6,3 i 2008 til 6,5 i 2012.

Han giver dog ikke alene eleverne æren for denne udvikling – tværtimod.

"Mange kolleger taler om et fagligt faldende niveau. Det oplever jeg også på nogle måder. Jeg underviser også i historie, og jeg kan ikke længere trække på den brede viden hos eleverne, som jeg kunne tidligere. Mange har ikke begreb om Den kolde krig og Anden Verdenskrig. De har sværere ved

” Vi er blevet meget bevidste om, hvordan vi mest effektivt og bedst muligt løfter de enkelte elever.

Peder Jacob Ellehave Kragh, formand for Historielærerforeningen for gymnasiet og hf

at fokusere i timerne og læse længere tekster,” siger Claus Nielsen.

Knække koden

Det samlede karaktergennemsnit for skriftlig og mundtlig matematik er også steget for de danske studenter. I 2008 var det samlede karaktergennemsnit på 5,8 – i 2012 var det steget til 6,0.

Formand for Handelsgymnasiernes Matematiklærerforening Jytte Melin mener ikke, det behøver at være modstridende, at flere elever går i gymnasiet, samtidig med at karaktergennemsnittet er steget en smule.

Hun peger på, at den øgede fokus på skriftlighed kan være en af årsagerne til, at eleverne samlet set får bedre karakterer

”Jeg vil postulere, at fokus på ’skrivning i alle fag’ har haft afsmittende positiv effekt på karaktererne såvel ved eksamen som til daglig. Den formative evaluering og vejledning af den enkelte elev betyder, at eleverne i højere grad end tidligere bliver i stand til at knække gymnasiekoden,” siger Jytte Melin.

Hun mener, det er svært at sammenligne nutidens studenter med tidligere i forhold til deres evner i matematik. Hvis man måler eleverne på at regne brøker, vil de sandsynligvis klare sig dårligere end deres forgængere på landets gymnasier. Til gengæld er de blevet bedre til at finde løsningsmetoder og anvende matematikken i praksis, mener Jytte Melin.

”Matematik var tidligere præget af en

større grad af udenadslære end i dag. Eleverne skulle mestre en bunke regneregler og ved såvel skriftlig som mundtlig eksamen demonstrere, at de havde den ønskede paratviden. I dag er det andre kompetencer, der er i spil og vægtes. Eksamen er ikke alene en overhøring; men også en dialog. Vores elever er blevet bedre til at indgå i en dialog – og forsøge sig frem,” siger Jytte Melin, som også peger på, at mange elever især efter krisen går endnu mere op i at få gode karakterer.

Større effektivitet

Formand for Historielærerforeningen for gymnasiet og hf Peder Jacob Ellehave Kragh mener, at det er lærernes fortjeneste, at eleverne samlet set får bedre karakterer.

”Vi er blevet meget bevidste om, hvordan vi mest effektivt og bedst muligt løfter de enkelte elever. Vi tilrettelægger undervisningen, så vi løfter eleven fra karakteren to, mens de dygtigste elever samtidig bliver sat til lave et mere selvstændigt arbejde,” siger Peder Jacob Ellehave Kragh, som underviser på Greve Gymnasium.

Som flere andre undervisere mener Peder Jacob Ellehave Kragh også, at reformen har gjort de faglige mål for undervisningen mere tydelige og dermed også gjort det mere klart, hvilke karakterer eleverne skal have for deres præstationer. Når karakteren er en absolut størrelse, så skal eleven også hæves en karakter, i takt

med at hun præsterer mere og opfylder flere af fagets faglige mål.

”Jeg har hævet flere middelelever til op over middel, fordi jeg er mere eksplicit, i forhold til hvad eleverne skal gøre for at blive bedre,” siger Peder Jacob Ellehave Kragh.

Han kan for eksempel sige til de elever, som læser deres lektier og kan deres ting til timerne, at hvis de skal have højere karakterer, så skal de også kunne sætte dagens lektie ind i et større perspektiv og trække linjer til andre perioder, historiske begivenheder og så videre. Med andre ord bliver det mere tydeligt for eleverne, hvordan de hæver sig selv op på et højere niveau.

Ikke dygtigere

72 procent af en ungdomsårgang tilmelder sig gymnasiet eller hf.

Formand for Gymnasieskolernes Lærerforenings uddannelsesudvalg Lis Vivi Fonnesbæk mener ikke, at et højere karaktergennemsnit blandt eleverne afspejler, at eleverne samlet set er blevet dygtigere.

”Når en større andel af en ungdomsårgang begynder i gymnasiet, så tvivler jeg på, at eleverne samlet set er blevet bedre. Til gengæld er forskellen, at der i dag mange steder er lektiehjælp hver dag og mentorordninger. Der er samtidig blevet langt større fokus på at løfte den enkelte elev højere op – det gælder også for de dygtigste elever. Vi er blevet bedre til un-

-tallet er blevet normalt

dervisningsdifferentiering, og det smitter af på karaktererne,” siger Lis Vivi Fønnesbæk.

Samtidig mener hun, at læreplanerne i dag er mere præcise og udspecificerede, i forhold til hvad eleverne skal kunne, og hvilke mål de skal nå.

”Det er blevet mere pindt ud, hvad eleverne skal kunne, og når de så lever op til det, så skal det også bonde ud med et 10- eller 12-tal,” siger Lis Vivi Fønnesbæk.

Hun mener, at den nye karakterskala også har en indflydelse på, at karaktererne er steget en anelse i de senere år.

”Der er et større spring mellem karaktererne i den nye skala end den gamle. Hvis læreren er i tvivl om, om eleven skal have 4 eller 7, har man derfor nok tendens til at lade tvivlen komme eleven til gode,” siger Lis Vivi Fønnesbæk.

Nye elever

Ifølge formand for Gymnasieskolernes Rektorforening Jens Boe Nielsen kan man ikke sige kategorisk, at de ekstra elever, som kommer i gymnasierne i dag i forhold til tidligere, er fagligt svagere.

”Der kommer også mange elever fra solide familier, som tidligere valgte at lave noget andet. De gymnasiefremmede har altid været der. For 20 år siden blev de bare smidt ud, nu har vi lektiecafeer, vejledning og tættere kontakt mellem lærere og elever,” siger Jens Boe Nielsen.

Der er aldrig blevet uddelt så mange 12-taller som ved det seneste kuld studenter. Det viser, at lærerne nu har lært at bruge den højeste karakter korrekt, mener skalaens ”moder”.

Sidste års studenter har tilsammen over 100.000 12-taller stående på deres eksamensbeviser.

Selv om 12-tallet er skalaens højeste karakter, er den på ingen måde et særsyn i gymnasierne – og det er heller ikke meningen.

10 procent af sidste års studenters karakterer var 12-taller, mens det tilbage i 2008 kun var otte procent af karaktererne, som ramte skalaens loft.

Dermed rammer lærere og censorer stort set præcis intentionen med den nye skala – nemlig at det forventes, at 10 procent skal have en topkarakter.

”Internationalt set var det et problem, at meget få fik topkarakteren 13 i Danmark. Man kunne ikke forstå, at selv meget dygtige studenter ikke havde så mange topkarakterer på deres eksamensbevis. I udlandet virkede et gennemsnit på 9,9 ikke særlig højt, når topkarakteren hed 13,” forklarer Katherine Richardson, som var formand for Karakterkommissionen, som udarbejdede den nye karakterskala.

Lis Vivi Fønnesbæk, formand for Gymnasieskolernes Lærerforening, er enig i, at lærerne nu uddeler 12-taller efter intentionerne med den nye karakterskala.

”Før skulle du lave en outstanding præstation for at få 13. Der har været en vis indkøringsfase, men nu har lærerne vænnet sig til, at et 12-tal godt kan indeholde visse mangler,” siger hun.